

a4AdiN

Nauka dziedzictwa kulturowego z wykorzystaniem sztuki
Nauka języka poprzez innowacje dydaktyczne

Pzysłowia i związki frazeologiczne

Przysłowia i związki frazeologiczne – kluczowe elementy wszystkich języków – mają w dużej mierze, a często wyłącznie, znaczenie przenośne, a nie dosłowne. Czerpiąc inspirację od wielkich malarzy, to zadanie ma na celu pomóc młodym dziedzicznym użytkownikom języka zapoznać się z nimi poprzez ich dosłowne zilustrowanie – za pomocą rysunku lub malunku.

Przysłowia i związki frazeologiczne

Profil uczestników : dzieci od 6 lat

Maksymalna liczba uczestników: 20 osób

Czas: 90 min

Materiały: przybory do malowania lub rysowania, kartki do rysowania, papier kolorowy, lista przysłów lub idiomów.

Umiejętności językowe: Słownictwo, wypowiedzi ustne, ortografia, słuchanie ze zrozumieniem..

Inne umiejętności: mała motoryka, rysowanie lub malowanie, historia sztuki.

Poziom B1 lub wyższy

Opracowanie / Pochodzenie / Język oryginału: Katarzyna Włusek & Rupert Hasterok, Comparative Research Network e. V. – English & Polish

SŁYNNE OBRAZY PRZYSŁÓW I ZWIĄZKÓW FRAZEOLÓGICZNYCH

Czas: 15–20 min

Materiały: ilustracje odpowiednich obrazów, lista przysłów lub idiomów, papier i długopisy.

Aktywność krok po kroku

1. Przywitaj uczestników

Przywitaj wszystkich uczestników warsztatów i wyjaśnij ich charakter oraz cel. Jeśli uczestnicy jeszcze się nie znają, możesz zorganizować krótką zabawę integracyjną, podczas której będą mieli okazję się przedstawić i lepiej poznać. Jako rozgrzewkę językową wykorzystaj polskie tumażce językowe.

2. Wprowadzenie przysłów i idiomów w historii malarstwa.

Tytuł tego modułu edukacyjnego, oparty na publikacji Dobrochny Futro „Zabawa z idiomami” (2019), jest taki sam jak tytuł obrazu olejnego z 1975 roku autorstwa amerykańskiego artysty T. E. Breitenbacha, na którym zilustrował on ponad 300 popularnych przysłów, powiedzonek i związków frazeologicznych, takich jak „Jesteś tym, co jesz” (przedstawione jako marchewka jedząca marchewkę). Breitenbach był wielkim fanem niderlandzkiego malarza Pietera Bruegla Starszego, który w 1559 roku ukończył obraz „Nederlandse Spreekwoorden” (Niderlandzkie przysłowia lub Idiomy) — jego fragment znajduje się po prawej stronie.

Historycy sztuki zidentyfikowali na tym obrazie około 126 popularnych powiedzeń, z których niektóre są nadal znane, jak np. „Uzbrojony po zęby” czy „Płynąć pod prąd”, podczas gdy inne wyszły już z użycia, jak np. „Znaleźć psa w garnku”, co oznaczało „przyjść za późno na obiad i zastać puste naczynia”. Obraz cieszył się ogromną popularnością i doczekał się wielu kopii — co najmniej 16 wykonał jego syn, Pieter Brueghel Młodszy, z których niektóre różnią się szczegółami.

„Walić głową w mur” – detal z obrazu Pietera Bruegla Starszego „Niderlandzkie przysłowia” (1559).

Innym, nie mniej sławnym artystą, który często wykorzystywał idiomy w swoich obrazach, był Marc Chagall (1887–1985), urodzony w żydowskiej rodzinie niedaleko Witebska (obecnie Białoruś). Jego „Autoportret z siedmioma palcami” (1912–1913) nawiązuje do jidyszowego powiedzenia „mit ale zibn finger” – dosłownie „wszystkimi siedmioma palcami” – co oznacza „robić coś najlepiej, jak się potrafi”.

Podobnie „Skrzypek” (1913), przedstawiony na stronie tytułowej tego modułu edukacyjnego, jest interpretowany jako ilustracja frazy „Meshugener, arop fun dakh” – „Wariat, zejźd z dachu!” (czyli „zejźd na ziemię”) – idiomu, który odnosi się do osoby szalonej w pozytywnym sensie, jako twórczego geniusza.

Obraz „Nad Witebskiem” (1915–1920), reprodukowany na białoruskim znaczku pocztowym, ukazuje żebraka z torbą, idącego ponad dachami miasta – ilustracja wyrażenia „er gayt iber di Haizer” – „chodzi ponad domami”, czyli „od domu do domu”.

Natomiast „Czerwona krowa na niebie” (1965) bywa rozumiana jako odniesienie do powiedzenia w jidysz: „a ku iz gefloygn ibern dakh un geleygt an ey” – „krowa przeleciała nad dachem i zniosła jajko”, co oznacza osobę wyobrażającą sobie rzeczy nierealne, niemożliwe, fantastyczne.

4. Zebranie związków frazeologicznych (opcjonalnie)

W tej aktywności skupiamy się na idiomach występujących w języku odziedziczonym, a nie na przysłowiaach. Jeśli uznasz to za stosowne lub chcesz zaoszczędzić czas, możesz pominąć ten krok i przejść bezpośrednio do drugiej aktywności.

Zacznij od zapytania uczestników, czy znają jakieś idiomy i czy potrafią wyjaśnić ich znaczenie lub wskazać kontekst, w jakim mogą być używane. To pozwoli Ci ocenić, jak dobrze są z nimi zaznajomieni. Zaproponuj, aby je zapisali – mogą posłużyć jako temat do ich obrazów lub rysunków. Rozważ dodanie kilku innych powszechnie używanych idiomów i pozwól uczestnikom odgadnąć ich przenośne znaczenie. W razie potrzeby podaj przykłady ich użycia.

MALOWANIE LUB RYSOWANIE ZWIĄZKÓW FRAZEOLICZNYCH

Czas: 45–50 min

Materiały: przybory do malowania lub rysowania, papier, papier kolorowy; przykładowe związki frazeologiczne lub przysłowia (opcjonalnie)

Malowanie lub rysowanie idiomów

Aktywność 2 krok po kroku

1. Wyjaśnienie zadania

Poproś uczestników, aby dosłownie narysowali (lub namalowali) związek frazeologiczny. Pozwól im swobodnie wybrać jeden lub, lepiej – szczególnie dla młodszych dzieci, przypisz im przykład. W naszym warsztacie testowym z dziećmi w wieku 10–14 lat, idiomy zostały napisane na małych kawałkach papieru, a następnie, ku ich wielkiej radości, schowane w pustych plastikowych „jajkach-niespodziankach”, które zostały wcześniej zebrane. Jajka zostały następnie losowo rozdane. Wśród używanych polskich idiomów były następujące: „pogoda pod psem” (patrz poprzednia strona), co oznacza „zepsutą, ponurą pogodę”, na przykład kiedy „leje jak z cebra”. Kolejny to „bułka z masłem” – wyrażenie używane do stwierdzenia, że coś jest łatwe, jak bułka z masłem. Trzeci, „gwóźdź do trumny”, występuje również w języku angielskim: „wbić ostatni gwóźdź do trumny” oznacza ostatnie wydarzenie lub czynność, które zamyka wynik i czyni go nieodwracalnym. Kolejny to „gdzie diabeł mówi dobranoc”. (Zobacz następna strona dla przykładów rysunków.)

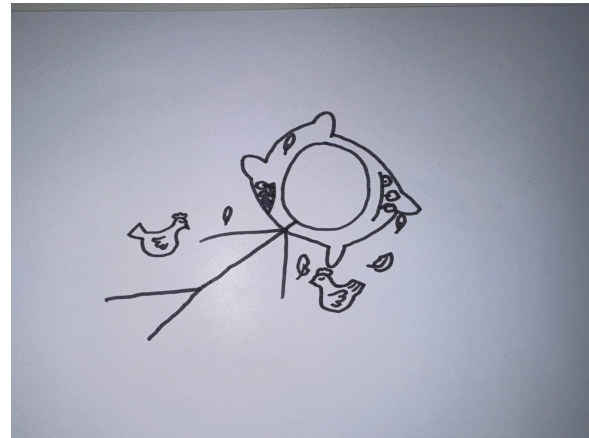
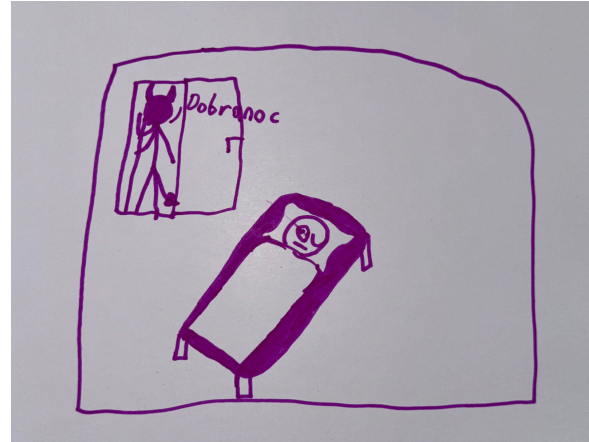
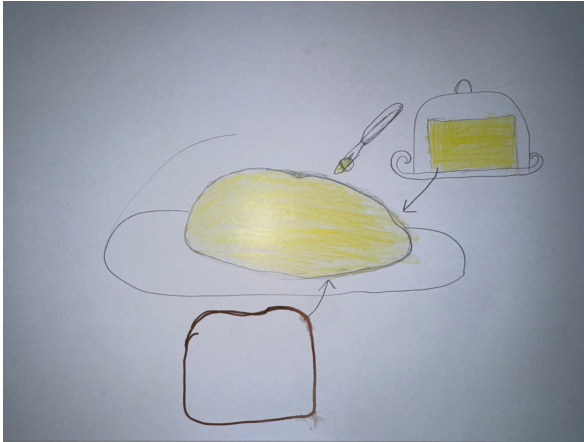
2. Prezentacja i omówienie dzieł sztuki

Gdy rysunki (lub obrazy) zostaną ukończone w wyznaczonym czasie, połóż je na stole lub przypnij do ściany. Następnie poproś uczestników, aby kolejno je zaprezentowali. Jeśli to odpowiednie, użyj pytań pomocniczych, takich jak: czy znali już ten idiom, czy mogą podać przykład jego użycia, czy kiedykolwiek sami go używali

Takie pytania pomogą uczestnikom w lepszym zrozumieniu znaczenia idiomów oraz zachęcą do dyskusji na temat ich użycia w codziennym życiu.

Wybór rysunków z warsztatów testowych "Proverbidioms"

Kupować kota w worku

Obiecywać gruszki na wierzbie

szana godzinę

Wypchać się anem

Urwanie głowy

Pogoda pod psem

Bądź mądry i pisz wiersze

Gdzie diabeł mówi dobranoc

Mieć klapki na oczach

Ręka rękę myje

Psie pieniądze

Spać z księżycą

Włosy stają dęba

Dumny jak paw

ZALECENIA DLA NAUCZYCIELI I EDUKATORÓW

wity jak mrówka

Być w proszku

Chodzić na rzęsach

Mieć węża w kieszeni

Zalecenia dla nauczycieli i edukatorów

Przygotowanie:

- Zgromadź wydrukowane lub cyfrowe ilustracje obrazów Pietera Bruegela Starszego i Marca Chagalla związanych z przysłowiami i idiomami.
- Przygotuj próbkę idiomów (lub przysłów) i zapisz je lub wydrukuj na osobnych karteczkach lub kartach do rozdania.
- Wybierz mieszankę idiomów (lub przysłów), z których część jest specyficzna dla języka dziedzictwa, a inne występują także w języku większościowym.
- Jeśli to konieczne, przygotuj ściągawkę z parafrazami, tłumaczeniami lub przykładami użycia dla idiomów (lub przysłów).
- Pomyśl o pytaniach pomocniczych, które pomogą uczestnikom wyjaśnić znaczenie idiomów (lub przysłów).

Upewnij się, że uczestnicy przyniosą własne materiały do rysowania lub malowania, lub zapewnij je.

Oczekiwane wyniki:

- Uczestnicy zapoznają się ze związkami frazeologicznymi i przysłowiami w języku dziedzictwa i ich zastosowaniem.
- Wyrażenia te są lepiej zapamiętywane dzięki towarzyszącej im kreatywnej aktywności.
- Uczestnicy ćwiczą umiejętności rysowania (lub malowania) oraz uczą się przekładać krótkie teksty na obrazy.
- Rozwijana jest kreatywność, nauka od rówieśników oraz umiejętności komunikacyjne.

Adaptacja/Zastosowanie metody

- **grupa o różnym stopniu znajomości języka**

Warsztaty mogą być prowadzone w języku dziedzictwa lub kraju zamieszkania z elementami tego pierwszego – w zależności od poziomu znajomości języka uczestników. Jeśli poziomy te znacznie się różnią, warto rozważyć pracę w parach lub małych grupach (w tym dzieci z rodzicami). Dla uczestników o słabszych umiejętnościach pisania można wykorzystać wycięte litery i słowa z gazet i czasopism.

- **inne języki**

Wszystkie języki posiadają idiomy i przysłowia o podobnej strukturze semantycznej, czyli z dosłownym i przenośnym znaczeniem.

- **opcje dwujęzyczne/wielojęzyczne**

Oba warianty są możliwe. W klasie wielojęzycznej należy zostawić wystarczająco dużo przestrzeni na omówienie międzykulturowych podobieństw oraz zapewnić odpowiednią liczbę tłumaczeń lub wyjaśnień w uproszczonym języku, aby uczestnicy mogli śledzić treść warsztatów.

- **kontekst kulturowy**

Idiomy i przysłowia są często charakterystyczne dla danego języka i kultury, ale wiele z nich występuje w różnych językach.

- **inne grupy wiekowe**

Zajęcia mogą być prowadzone z uczestnikami w każdym wieku, pod warunkiem że posiadają oni wystarczającą znajomość języka.

- **wersja do użytku na zewnątrz**

Zajęcia mogą odbywać się na świeżym powietrzu, przy stole w ogrodzie lub parku, pod warunkiem sprzyjającej pogody.

- **wersja online/ mieszana**
- Możliwe są zajęcia w trybie online lub hybrydowym, jednak będą one wymagały adaptacji i spowodują mniejszą interakcję między uczestnikami.
- Aby uniknąć długich sesji online, działania należy podzielić, a część zadań zaplanować jako indywidualną pracę domową. Uczestnicy spotykaliby się online jedynie na prezentacje prowadzącego i omówienie indywidualnych wyników podczas sesji plenarnej.
- Młodsze dzieci będą prawdopodobnie potrzebowały wsparcia rodziców przy przesyłaniu materiałów wizualnych oraz przy dodatkowych wyjaśnieniach.

- **wyzwania**
- Uczestnicy o niskim poziomie znajomości języka dziedzictwa mogą mieć trudności ze zrozumieniem znaczenia i użycia idiomów (lub przysłów) i powinni pracować ze znacznie ograniczonym zasobem słownictwa, ale mogą posiłkować się słownikiem w celu odnalezienia odpowiednich słów i wyrażzeń.
- Aby uniknąć trudności ze strony mniej zaawansowanych uczestników w grupie o zróżnicowanym poziomie językowym, warto łączyć ich w pary z bardziej biegłymi użytkownikami języka dziedzictwa i promować uczenie się od siebie nawzajem, lub zapewnić wystarczającą ilość dodatkowych informacji w prostym języku lub w formie tłumaczeń.
- **możliwości dla rodziców**
- Rodzice, którzy bardzo dobrze posługują się językiem dziedzictwa mogą z łatwością zorganizować to ćwiczenie dla swojego dziecka lub dzieci, ale muszą być obecni, aby zapewnić wsparcie językowe.
- To samo dotyczy rodzica posiadającego co najmniej dobrą znajomość języka dziedzictwa (poziom B1 lub wyższy) oraz umiejętność prowadzenia badań online – będzie on miał jednocześnie okazję do rozwijania swoich kompetencji językowych.

Tags:

reading, spelling, writing, speaking, pronunciation, listening, vocabulary, syntax, creativity, artistic skills, organisation, orientation, non-verbal expression, cultural skills, self-confidence, intergenerational, science-related, body movements, drawing, painting, singing, theatre, collage, 1 kid activity, 2 and + kids activity

Lesen, Rechtschreibung, Schreiben, Sprechen, Aussprache, Zuhören, Wortschatz, Syntax, Kreativität, künstlerische Fähigkeiten, Organisation, Orientierung, nonverbaler Ausdruck, kulturelle, interkulturelle, digitale Fähigkeiten, Selbstvertrauen, generationsübergreifend, wissenschaftsbezogen, Körperbewegungen, Malerei, Gesang, Theater, Collage,

lecture, orthographe, écriture, expression orale, prononciation, écoute, vocabulaire, syntaxe, créativité, compétences artistiques, organisation, orientation, expression non verbale, culturelle, interculturelle, numérique, confiance en soi, intergénérationnel, scientifique, gestuelle, peinture, chant, théâtre, collage

czytanie, ortografia, pisanie, mówienie, wymowa, słuchanie, słownictwo, składnia, kreatywność, zdolności artystyczne, organizacja, orientacja, ekspresja niewerbalna, kulturowe, międzykulturowe, umiejętności cyfrowe, pewność siebie, międzypokoleniowe, związane z nauką, ruchy ciała, malarstwo, śpiew, teatr, kolaż,

citire, ortografie, scris, vorbire, pronunție, ascultare, vocabular, sintaxă, creativitate, abilități artistice, organizare, orientare, exprimare non-verbală, culturale, interculturale, abilități digitale, încredere în sine, intergeneraționale, legate de știință, mișcări ale corpului, pictură, cânt, teatru, colaj, olvasás, helyesírás, írás, beszéd, kiejtés, hallgatás, szókincs, szintaxis, kreativitás, művészi készségek, szervezés, tájékozódás, non-verbális kifejezés, kulturális, interkulturális, digitális készségek, önbizalom, generációk közötti, tudományhoz kapcsolódó, testmozgások, festészet, éneklés, színház, kollázs,

القراءة، التهجئة، الكتابة، التحدث، النطق، الاستماع، المفردات، بناء الجملة، الإبداع، المهارات الفنية، التنظيم، التوجيه، التعبير غير اللفظي، الثقافية، بين الثقافات، المهارات الرقمية، الثقة بالنفس، بين الأجيال، المتعلقة بالعلم، حركات الجسم، الرسم، الغناء، المسرح، الكولاج،

читання, правопис, письмо, говоріння, вимова, аудіювання, словниковий запас, синтаксис, креативність, художні навички, організація, орієнтація, невербальне вираження, культурні, міжкультурні, цифрові навички, впевненість у собі, між поколіннями, пов'язані з наукою, рухи, тіла, живопис, спів, театр, колаж

Źródła obrazów

Wszystkie obrazy, z wyjątkiem tych pochodzących z warsztatów testowych (rysunki, paski z idiomami), zostały opublikowane na licencji Creative Commons i mogą być swobodnie wykorzystywane pod warunkiem właściwego oznaczenia autorstwa.

Obrazy z naszych warsztatów testowych:

© Katarzyna Włusek (Comparative Research Network e. V.)